

Cesta k bezpečnější psychiatrii.

Sjednocení přístupu ke vzdělávání v prevenci a deeskalaci
agresivního jednání v psychiatrii v České republice

Mgr. Tomáš Petr, PhD.

16.1.2025

Aktivity posledních let

- Analýza používání omezovacích opatření
- Analýza režimových opatření
- Audity dle WHO Quality Right Toolkit
- Překlad metodiky Safewards jako účinného nástroje k prevenci konfliktů na psychiatrických odděleních a její šíření do praxe
- Zprovoznění simulačního centra v PN Bohnice a jeho využívání k nácvikům deeskalačních dovedností
- Projekt CRPDZ zaměřený na zvyšování bezpečí – 6 psychiatrických pracovišť v ČR
- Stáže v zahraničí, ve spolupráci s kolegy z Norska vytvořen návrh tréninku Verbální deescalace
- Tvorba vzdělávacího programu pro Policii ČR – přístup k lidem v excitovaném stavu
- Vytvořen Doporučený postup MZČR Prevence, deescalace a nezbytné použití OP
- Aktivity NIKEZ – příprava klinických doporučení zaměřených na prevenci agresivního jednání na psychiatrii
- aj.

Východiska

- V rámci poskytování psychiatrické péče dochází ke konfliktům, některé mohou vyústit ve verbální či fyzickou agresi.
- Používání omezovacích opatření by mělo být poslední, krajní možností řešení konfliktních situací.
- Dovednosti v předcházení a deeskalaci konfliktů by měly být nezbytnou výbavou profesionálů působících v oblasti péče o duševní zdraví.

Data z evidence omezovacích opatření

1-6.2018 (15 PN a 7 psych. odd.) Zdroj: www.reformapsychiatrie.cz

- Zkušenost s nějakou formou omezení mělo ve sledovaném období **2 616 pacientů**
- Zaznamenáno bylo **6 905 epizod omezení**

Východiska

- Odborné studie opakovaně prokazují dopad prevence a deeskalačních tréninků na snížení používání omezovacích opatření a zvýšení bezpečnosti na psychiatrických odděleních.
- Prevence a efektivní deeskalace vyžaduje osvojení specifických dovedností, které je třeba pravidelně trénovat.
- V ČR je systém tréninku roztržštěný, nekoordinovaný, s rozdílnou úrovní kvality.

1) Celofiga, A., Plesnicar, B. and others: *Effectiveness of deescalation in reducing aggression and coercion in acute psychiatric units.*

2) BOWERS, Len. *Safewards: a new model of conflict and containment on psychiatric wards. Journal of psychiatric and mental health nursing, 2014, 21.6: 499–508.*

3) Vevera, J., Nichtová, A, Strunzová, V., Petr, T., Nawka, A., *Deeskalace – základní intervence ke zvládnutí násilí, Česká a slovenská psychiatrie, 114/5, 2018, str. 213 – 217*

4) *Preventing Violence, Harassment and Bullying Against Health Workers - Second Edition, RNAO, 2019*

Ukázka z nabídky vzdělávání

Náplň kurzu:

- Základní údery a kopy tím nejúčinnějším způsobem a obrana proti nim (otevření dlaní, loktů, kolen, prošlapávání nohou atd.).
- Škrčení a rdoušení, jako nejúčinnější techniky boje zblízka vůbec a obrana proti nim.
- Porazy a strhy tzv. Takedowns, nejjednodušší způsoby svedení člověka na zem a obrana proti nim.
- Základní páčení končetin a obrana proti nim. Vysvětlení rozdílu mezi sportovním aspektem a páčením v reálném boji.
- Základy boje na zdi, jak využít stěnu ve svůj prospěch.
- Vstávání ze země pod údery a kopy.
- Modelové situace, kdy se reálné vyzkouší jednotlivé techniky v praxi.
- Právní minimum pro uplatnění nutné obrany a krajní nouze, konkrétní příklady z praxe.
- Zaměřeno na boj beze zbraně a s jedním útočníkem.

Zahraníční zkušenosti

- **Norsko** – existuje organizace MAP, která zajišťuje jednotný a standardizovaný přístup k managementu a prevenci agresivního jednání na psychiatrii
- **Irsko** – nabízí standardizované tréninky na management agrese (TMVA – therapeutic management of violence and aggression)
- **Anglie** – tréninky ve fyzických intervencích (C and R – Control and Restrain)
- Zřetelné jsou snahy o jednotný přístup ke vzdělávání a tlak na pravidelné obnovování znalostí a dovedností

Vazba na koncepční materiály

- **NAPDZ – opatření 3.1.2.** „Navrhnout a realizovat komplexní **strategii prevence a snižování používání omezovacích prostředků**. Zajistit systematickou metodickou podporu opatřením, která povedou k rozvoji preventivních a alternativních scénářů vzhledem k omezovacím prostředkům, včetně oblasti **prevence rizikového chování** a risk-assesmentu.“
- **Věstník 4/2018** – doporučuje zdravotnickým zařízením 1 x ročně proškolovat personál v deeskalačních technikách
- **Rozhodnutí ESPL V vs. Česká republika** – doporučení podporovat deeskalační dovednosti personálu
- **Doporučení auditu dle WHO Quality Rights Toolkit** – „personál nemá dovednosti v deeskalaci, vzdělávání je nedostupné“

Vznik expertní rady pro prevenci a deeskalaci konfliktů a agresivního chování při poskytování psychiatrických služeb

- Pracovní skupina pod Odbornou radou pro rozvoj péče o duševní zdraví NIKEZ
- Složená z odborníků, kteří se této problematice věnují
(psychiatrické sestry, psychiatr, člověk se zkušeností, zdravotnický záchranář, psycholog) + ad hoc specialista na konkrétní oblasti např. klienti s autistickými příznaky, s intelektovým postižením aj.

Jak pracovat s konflikty na psychiatrických odd.

Safewards

- Prevence konfliktů
- Metodika Safewards a jiné postupy

- Deeskalační dovednosti

- Bezpečné držení, sebeochrana
- Používání omezovacích opatření

Expertní rada - cíle

- vytvořit **jednotný obsah odborné přípravy zaměřený na prevenci a deeskalaci** konfliktů/agresivního chování v souladu s nejnovějšími poznatky
- **garantovat kvalitu a obsahovou náplň kurzů** zaměřených na tuto problematiku, včetně garance odbornosti školitelů
- **vytvořit systém školení trenérů** v prevenci a deeskalaci a zvyšování dostupnosti tréninků v praxi
- **podporovat výzkumnou činnost** související s problematikou prevence a deeskalace konfliktů (diplomové, disertační práce) a jiné projekty
- **spolupracovat s jinými subjekty**, které se spolupodílí na prevenci konfliktů a deeskalaci agrese např. Policie ČR, záchranná služba, neziskové organizace event. další

Očekávání

- Zvýší se nabídka kvalitních tréninků v oblasti prevence konfliktů a deeskalace
- Pravidelný nácvik přispěje k posílení kompetencí zdravotníků a následně k redukci používání omezovacích opatření
- Dostupnost informací na www.bezpecivpsychiatrii.cz